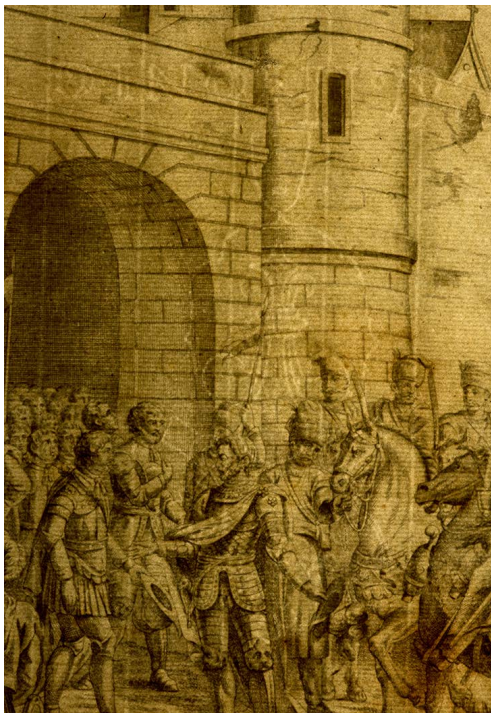

Badanie i digitalizacja filigranów – o 3. edycji PAUart

Ryjek muchy, zdjęcie mikroskopowe z 1902 r. dra S. Serkowskiego, Zbiory Specjalne Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie

Znak wodny Lilia sztrasburska / C & I HONIG na akwaforcie z 1812 r. Zdobyście Byczyny przez Jana Zamoyskiego 1588, wg Michała Stachowicza, Gabinet Rycin Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie

W oparciu o dofinansowanie pozyskane ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego z programu „Kultura cyfrowa” oraz Fundacji Lanckorońskich w sierpniu 2016 roku przystąpiono do prac nad 3. edycją projektu PAUart, które potrwać do końca 2017 roku. Kontynuacja kompleksowego procesu opracowania i digitalizacji umożliwi dostęp do bogatych zbiorów ikonograficznych z domeny publicznej, będących własnością PAU i PAN. Publikacja nowych fotografii i grafik postępuje sukcesywnie od września 2016 roku, w miarę posuwania się prac zespołu nad opracowaniem i digitalizacją, dzięki czemu do końca 2016 roku zasób udostępniony na platformie (pod adresem www.pauart.pl) powiększy się łącznie o 1700 cennych obiektów, pochodzących z Fototeki Lanckorońskich PAU, Zbiorów Specjalnych i Gabinetu Rycin Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie oraz partnera projektu – Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie.

Wśród 1250 fotografii, zainteresowaniem użytkowników PAUart mogą się cieszyć zwłaszcza XIX-wieczne zdjęcia przedstawiające obrazy, rzeźbę, rzemiosło artystyczne, architekturę i widoki miast francuskich oraz włoskich. Będą to zabytki oraz dzieła sztuki z Angres, Arles, Auxerre, Awinionu, Chantilly, Florencji, Fontainebleau, Lourdes, Marsylii, Padwy, Rouen, Sieny, Strasburga i Wersalu. Z zasobu Fototeki wyselekcjonowano ponadto fotogramy przedstawiające zabytki chińskie, zakupione przez Karola Lanckorońskiego podczas podróży dookoła świata odbytej w latach 1888–1889. Tę tematykę po części prezentuje także zasób ze Zbiorów Specjalnych, m.in. odbitki na papierze solnym autorstwa Karola Beyera z 1859 roku, na których utrwalono obiekty eksponowane na „Wystawie starożytności i zabytków sztuki” urządzonej przez Towarzystwo Naukowe Krakowskie. Ponadto z tej kolekcji udostępniono także mikroskopowe zdjęcia z zakresu medycyny i historii naturalnej powstałe w 1902 r. w Laboratorium chemiczno-bakteriologicznym w Łodzi. Przystąpiono także do opracowania spuścizny geologa Walerego Goetla oraz Władysława Natansona znajdujących się w zbiorach Archiwum Nauki. Wśród materiałów po Władysławie Natansonie odnaleźć można m.in. portret Narcyzy Żmichowskiej – poetki i powieściopisarki, uważanej za jedną z prekursorów polskiego ruchu emancypacji kobiet.

Z zasobu grafiki Gabinetu Rycin opracowano 450 odbitek, w których m.in. znajdują się 163 akwaforty Kajetana Wincentego Kielisińskiego, przedstawiające polskie krajobrazy, zabytki i typy ludowe z lat 1836–1842, ponadto XVIII-wieczne plany i widoki Kopalni Soli w Wieliczce autorstwa Johannesa Esaiasa Nilsona, które w przeciwieństwie do tych wykonanych przez Hendrika Hondiusa są mało znane; a także angielskie grafiki z Boydell Shakespeare Gallery w Londynie z okazji obchodzonego na całym świecie Roku Williama Shakespeare'a.

Dzięki doposażeniu Pracowni Digitalizacyjnej PAUart w podświetlarkę, możliwe stało się rozpoczęcie fotografowania znaków wodnych na rycinach. Badania papieru i występujących na nich filigranów przeprowadzane były w ramach projektu PAUart od początku jego istnienia, tj. od 2014 roku, jako część profesjonalnego opisu formalnego grafiki. Efektem jest sukcesywnie powstający, jak dotychczas jedyny w Polsce, słownik znaków, obecnie wzbogacony ich cyfrowymi wizerunkami. Ten niezwykle ważny dla historii grafiki i drukarstwa, wymagający specjalistycznej wiedzy, obszar badań w istotny sposób przyczynia się do poszerzenia wiadomości na temat pochodzenia (rejonu, w którym odbito grafikę), nakładów i datowania odbitek, stanowi także ważny element wspomagający przy wykrywaniu fałszerstw.

Digitalizacja znaków wodnych wzbogaca narzędzie do badań nad szeroko rozumianym dziedzictwem kulturowym, jakim jest platforma PAUart. Dzięki niej możliwe będzie przeprowadzanie kwerend ikonograficznych, a także filigranistycznych.

JOANNA M. DZIEWULSKA

Kierownik projektu PAUart